

از جعبه چوبی تا تلویزیون اینترنتی

خاطره روزهایی که تلویزیون درون یک جعبه چوبی با چهارپایه زیبا و تراش خورده در بهترین اتاق خانه متمدلان محل جاجوش می کرد و عده ای را تا پاسی از شب جلوی صفحه سیاه و سفید خود جمع می کرد، آن قدر دور به نظر نمی رسد.

خاطره روزهایی که تلویزیون درون یک جعبه چوبی با چهارپایه زیبا و تراش خورده در بهترین اتاق خانه متمدلان محل جاجوش می کرد و عده ای را تا پاسی از شب جلوی صفحه سیاه و سفید خود جمع می کرد، آن قدر دور به نظر نمی رسد.

حتی خیلی از میانسالان امروزی هم آن خاطره را در گوشه ای از ذهن خود دارند. در حقیقت داستان نخستین تلویزیون ها که از زبان پدر بزرگ ها و مادر بزرگ هایمان می شنویم فقط رنگ و لعاب خود را عوض کرده نه ماهیتش را.

اگرچه امروزه مانند آن دوران دیگر اهالی یک محل گرد یک جعبه چوبی زیبا جمع نمی شوند تا سو سو دو رنگ یکسری تصاویر متحرک را با لذت تماشا کنند، ولی امروزه هنوز آن جعبه جادویی که به اندازه یک تابلوی نقاشی تقلیل سایز داده، آن قدر قدرتمند است که می تواند اهالی یک خانه را از صحبت کردن با یکدیگر و مراودات اجتماعی محروم کند. با این که در گذر زمان اندازه جعبه جادویی کاهش یافته، ولی محبوبیت آن روز به روز افزایش یافته است تا جایی که به احتمال فراوان کمتر کسی را می توان یافت که بدون این دستگاه بتواند زندگی کند. با این همه اهمیت، تلویزیون چگونه خلق شد و چه مسیری را طی کرد تا به آنچه امروز می بینیم، تغییر شکل و ماهیت دهد؟ و از همه مهم تر آینده این مهم ترین وسیله الکتریکی خانه ها چه خواهد شد؟

پیش از هر چیز بد نیست بدانید که اختراع تلویزیون شاهکاری نیست که توسط یک نفر خلق شده باشد، بلکه این دستگاه حاصل کار و تلاش تعداد قابل توجهی از مهندسان و مخترعان از چند کشور طی سال های متوالی بوده است. سابقه اختراع نخستین تلویزیون به سال 1263 و به کشور آلمان باز می گردد، جایی که پائول نیپکو، دانشجوی مهندسی طرحی را ارائه داد موسوم به تلویزیون مکانیکی. در تلویزیون مکانیکی نیپکو، یک دیسک گردان با سوراخ هایی وجود داشته که نور تصویر مورد نظر توسط یک لامپ نئونی از سوراخ های دیسک عبور می کرد و به صفحه ای از جنس سلنیوم تابانده می شد و هر یک از تصاویر فیلم را به یک پیکسل تبدیل می کرد و هر یک از چرخش های این دیسک گردان به تولید یک فریم از تصویر تلویزیون منجر می شده است.

گرچه این دانشجوی آلمانی، طراح این تلویزیون بود ولی هیچ گاه خود موفق به ساخت آن نشد، بلکه افراد دیگری طرح وی را به یک محصول تبدیل کردند. هرچند تلویزیون های مکانیکی خوب کار می کرد، اما سال 1307 برای اولین بار تلویزیونی با سیستم اشعه کاتدی الکترونیکی معرفی شد. تلویزیونی که حالا دیگر فاقد یک دیسک گردان مکانیکی بود. پنج سال بعد نخستین تلویزیون تمام الکتریکی در ایالت فیلادلفیای آمریکا برای مردم به نمایش گذاشته شد. با این حال تصاویر اعجاب انگیز این جعبه جادو اسیر دو رنگ سیاه و سفید بود تا این که سال 1317 در نمایشگاه بین المللی رادیویی برلین رنگ های دیگری به صفحه تلویزیون اضافه شد.

نکته جالب در مورد تاریخ تکامل جعبه جادویی این است که در سال های اولیه تکامل تلویزیون، تقریباً در خفا و به صورت سری روی این دستگاه کار می شد. علت آن هم این بود که در آن سال ها رادیو در حال یکه تازی بود و در حقیقت وجود رقیبی تازه وارد را برنمی تابید؛ از سویی هم صاحبان ایستگاه های رادیویی آن قدر غرق در محبوبیت و موفقیت بالای رادیو در میان عامه مردم آن زمان بودند که هیچ گاه فکر نمی کردند چنین دستگاهی بتواند از رادیو جلو بزند. به همین دلیل تلویزیون در همان سال های اولیه ظهورش اصلاً جدی گرفته نشد. اگر ممارست و همت مخترعان سختکوش آن زمان نبود شاید تلویزیون هیچ گاه به جایگاه حال حاضرش نمی رسید.

تلویزیون در این سال های طولانی که از اختراع و عرضه اش گذشته تحولات زیادی را پشت سر گذاشته است؛ نگی شدن، کوچک یا بزرگ شدن، قاب چوبی یا پلاستیکی داشتن و... اما همیشه در یک موضوع رو به جلو حرکت کرده است. تلویزیون ها از آن زمان تاکنون همواره کم مصرف تر، ارزان تر و صد البته محبوب تر شده اند.

سال 1361 حرکتی که از سه سال پیش آغاز شده بود نتیجه داد و نخستین تلویزیون کریستال مایع - LCD - توسط شرکت ژاپنی کاسیو به صورت تجاری ساخته شد. پس از گذشت پنج سال شارپ که سابقه طولانی در ساخت تلویزیون داشت ال سی دی 14 اینچی ساخت، اما این تلویزیون در بازار عرضه نشد و فقط در فروشگاه ها و نمایشگاه ها به عنوان یک کالای لوکس مورد توجه قرار گرفت. توسعه تلویزیون های ال سی دی ادامه یافت تا جایی که بین سال های 78 تا 79 کم کم مفهوم اچ دی وارد این حوزه شد و کیفیت پخش نمایشگرها را به کلی دستخوش تغییر و تحول کرد. به نظر می رسد بعد از این سال ها پیشرفت تلویزیون به گونه ای

افسارگسیخته و با سرعت بالایی پیش رفته است، طوری که طی کمتر از یک دهه سائز تلویزیون ها در نقطه مقابل کیفیت پخش شان قرار گرفته، به این مفهوم که روز به روز کیفیت در حال افزایش و ابعاد دستگاه در حال کاهش است. اکنون تلویزیون های سه بعدی را داریم که قطر بسیار کمی دارند، ضمن این که با سائز بسیار بزرگی همچون 48 یا 55 اینچ می توانند یک سینما را در اتاق نشیمن خانه ایجاد کنند.

غلبه اینترنت بر تلویزیون؟!

اکنون به نظر می رسد تلویزیون و اینترنت سر ناسازگاری با یکدیگر پیدا کرده اند. ناگفته پیداست در سال های اخیر اینترنت هر چیزی را که سر راهش قرار گرفته یا در خود ادغام کرده یا آن را به کلی از بین برده است؛ از همین رو بسیاری بر این باورند که در آینده، دنیای تلویزیون ها به کلی متحول خواهد شد. در اینجا این پرسش اساسی مطرح است که آیا اینترنت خواهد توانست محتوای باکیفیتی را که این روزها شبکه های تلویزیونی سنتی ارائه می دهند به رایگان در دسترس همگان قرار دهد؟ اقدامی که اکنون تا حدودی توسط شبکه ویدئویی اینترنتی گوگل، موسوم به یوتیوب انجام شده است.

نکته مهمی که به عنوان یک عامل رقابتی در مورد سلطه اینترنت بر تلویزیون وجود دارد، این است که نه تنها با استفاده از اینترنت می توان محتوا را با قیمت بسیار پایین تری نسبت به روش های مرسوم در اختیار داشت، بلکه با استفاده از این روش این بیننده است که تعیین می کند به تماشای چه چیزی بنشیند نه ایستگاه ها و شبکه های پخش.

اینترنت به عنوان بستری ارزان و بدون نیاز به زیرساخت های سنگین و گرانبه، سیستم پخش برنامه های تلویزیونی را بشدت دستخوش تغییر خواهد کرد. همین حالا و در ایران هم شما می توانید عضو شبکه پخش اینترنتی صدا و سیما شوید و برنامه های مورد علاقه خود را تماشا کنید، اما کارشناسان معتقدند این تنها تغییری نیست که اینترنت خوابش را برای تلویزیون دیده است. آنها عقیده دارند بزودی شبکه های تلویزیونی شخصی مشابه آنچه امروزه در یوتیوب شاهدش هستیم به راه خواهد افتاد و توفانی مشابه توفان وبلاگ نویسی در دهه پیش، دنیای تولیدات تلویزیونی را در خواهد نوردید و قصر باشکوه تهیه کنندگان تلویزیونی برای همیشه ویران خواهد شد. در چنین شرایطی امکان دارد شما بیننده دائمی یک شبکه تلویزیونی باشید که چند نفر از هم محله ای هایتان روی اینترنت پخش می کنند!

رامین فتوت / جام جم